

psychological perspective on the basis of cognitive linguistics and epistemology. For illustrating the usage of **will, won't** and their grammatical and contracted forms **shall, shan't, 'll** we have chosen examples where all their modal meanings are covered: ranging from deontic interpretation of desire or intention, threat or promise, and to the epistemic interpretation of anticipation and prediction, which includes the element of doubt. The cases when deontic and epistemic spheres of meaning start contaminating each other are also given special attention.

Key words: doubt, epistemic state, epistemic modality, deontic modality, epistemic-deontic buffer zone.

УДК 811.111'271:305:324

Анна Данильчук

ТАКТИКА ГЕНДЕРНОЇ КОНФРОНТАЦІЇ В КОМУНІКАТИВНІЙ СТРАТЕГІЇ ДОНАЛЬДА ТРАМПА (НА МАТЕРІАЛАХ ВИБОРЧОЇ КАМΠΑНІЇ 2016 р.)

Проаналізовано ключову комунікативну стратегію виборчої кампанії переможця президентських виборів США 2016 року Дональда Трампа та визначено її як конфронтаційну. На основі зібраного емпіричного матеріалу встановлено, що політик часто і свідомо порушував норми політичної коректності, вдаючись до гендерної конфронтації, адже його головний суперник – жінка, Гіларі Клінтон. Продемонстровано приклади порушення норм політичної коректності за гендерним принципом і розглянуто бачення жінки та її ролі в суспільстві як політика. З'ясовано, що Дональд Трамп у своїх політичних промовах спирається на три стереотипні гендерні ролі жінки – красуня, дружина / матір, матеріальний об'єкт, що суперечить і нормам політичної коректності, і гендерно-нейтральним принципам ведення політичної комунікації в сучасних демократичних країнах. Тактика гендерної конфронтації реалізується у промовах Дональда Трампа за допомогою засобів суб'єктивної модальності й оцінки, стилістичних прийомів іронії та риторичних запитань. Крім того, визначено, що політику притаманний неофіційний стиль комунікації та постійне скорочення соціальної дистанції з аудиторією.

Ключові слова: політичний дискурс, конфронтаційна комунікативна стратегія, політична коректність, гендер.

Постановка наукової проблеми та її значення Сучасний політичний дискурс демократичних держав передбачає неабияку увагу до дотримання принципів гендерної рівності. До того ж, вчення про мову та гендер пов'язують саме зі зростанням соціальної та політичної активності жінок у середині минулого століття. Збільшуючи свій вплив на суспільні, культурні, законотворчі процеси в країнах, жінки вимагали модифікації усталених андроцентричних мовних норм, що, своєю чергою, послужило однією із причин появи поняття «політична коректність». Політична коректність – це не просто толерантність, це термін, що описує стиль мовлення, комунікативної поведінки, направленої на мінімізацію образ гендерних, расових, релігійних чи культурних груп [1, 390].

Аналіз досліджень цієї проблеми Останнє десятиліття американського політичного життя уособлює неабиякі результати демократизації, рівності суспільства – перший президент афро-американського походження Барак Обама, інший успішний кандидат (чому б не вжити – кандидатка) від демократичної партії – Гіларі Клінтон, жінка. Проте, як бачимо із виборчої кампанії 2016 р., кандидат і переможець від республіканської партії Дональд Трамп обирає конфронтаційну комунікативну стратегію, нехтуючи всіма нормами політичної коректності. Вважаємо за доцільне простежити вербальні ознаки порушення гендерних норм політичної коректності у виборчій кампанії Дональда Трампа та встановити, чи є їх використання однією з тактик конфронтаційної комунікативної стратегії політика, чи просто є наслідками ідіостилію та агресивно-лідерської мовленнєвої поведінки.

Мета статті – виявити аспекти гендерного протиставлення та оцінки у виборчій агітації Дональда Трампа – передбачає розв’язання таких *завдань*: установити індивідуально-авторське тлумачення гендерних ролей чоловіка та жінки в сучасному американському суспільстві та простежити їх екстраполяцію на ведення виборчої агітації Дональдом Трампом, його вербального зображення себе як чоловіка-лідера та Гіларі Клінтон як жінки-опонента. Матеріалом дослідження слугувала добірка передвиборчих промов Дональда Трампа у президентській кампанії 2015–2016 рр.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження Вчення про мову і гендер пройшло чимало щаблів «еволюції». Дженіфер Коутс у своїй роботі “Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language” аналізує чотири історичні етапи, які називає відповідно до ключових принципів, запропонованих у кожному з них, – дефіцитним, домінуючим, відмінним і динамічним. Дефіцитний підхід, вперше запропонований у працях Робін Лейкоф, зображає жіноче мовлення як недосконале, таке, якому від початку бракує частини маскулінних стандартів комунікації. Дон Цімерманн і Дейл Спендер дещо пом’якшують радикальність першого підходу, запропонувавши погляд на «жіночу мову» як мову соціальної меншості у домінуючому, патріархальному суспільстві, що встановлює загальні норми комунікації. Першу, по-справжньому рівноправну позицію у визначенні мови та гендеру пропонує у своїх розвідках Дебора Таннен, наголошуючи на тому, що чоловіки і жінки належать, умовно, до відмінних субкультур, а отже, відмінності в їх мовленні є лише результатом такого життя [2, 56].

Найсучаснішим підходом до визначення впливу гендерного чинника на мовлення Джоан Коутс вважає динамічний підхід, що передбачає не успадкування гендерних норм комунікації, а їх постійне та динамічне конструювання, видозміни під впливом різноманітних соціальних чинників. Гендерні норми комунікації формуються під впливом зовнішнього культурного контексту, але аж ніяк не є вродженими чи перманентно закріпленими за особою. Вони модифікуються під впливом оточення та соціальної ролі, яку виконує людина [2, 123].

В останні десятиліття більшість демократичних держав світу всіляко стимулюють зростання кількості жінок у політиці, на управлінських посадах і в інших, раніше виключно чоловічих, галузях. Така тенденція відповідає провідному демократичному постулату – рівні можливості для всіх громадян, не залежно від статі, віку, кольору шкіри (така собі ідеологічна політична коректність). У розвідці “Cultural Sensitivity and Political Correctness: The Linguistic Problem of Naming” Е. Ендрюс говорить, що використання культурно-всеосяжної та гендерно-нейтральної мови засноване на концепції, що «мова відображає думку і може навіть контролювати її» [2, 390]. Україна навіть спробувала вдатися до принципу квотування – не менше ніж 30 % представників однієї статі в партіях. Цей підхід покликаний забезпечити умовно рівномірний розподіл інтересів і потреб суспільства через його представників обох статей. Проте вербальні та невербальні гендерні особливості комунікації в офіційному дискурсі проміналізувати не прийнято. Наслідком такої політичної коректності є навіть виникнення цілої низки правил так званої гендерно-нейтральної мови – універсальні звертання, назви посад, відсутність особливо характерних чоловічому або жіночому мовленню конструкцій (наприклад, зменшувально-пестливих суфіксів, дуже популярних серед жіноцтва в побутовому спілкуванні, або ж сленгових слів, поширених у чоловічих розмовах неофіційного стилю). Виглядає, що в сучасному демократичному політичному дискурсі політик виступає майже гендерно-нейтральною особистістю, здатною зрозуміти потреби обох статей; відсутнім є розподіл стереотипних гендерних ролей жінки (дружини, матері, красуні) та чоловіка (сильного, мисливця, лідера); не застосовують надмірні маскулінні або фемінні комунікативні прийоми маніпулювання аудиторією. Дотримання правил політичної коректності в межах ведення виборчої стратегії стає своєрідним

стандартом офіційної комунікації у демократично розвинених країнах, до яких зараховуємо США, а тому, будь-яке їх порушення вважаємо прагматично значущим.

Г. Маузер визначив виборчу стратегію як загальний план, що спрямовує та інтегрує всі дії кандидата під час кампанії. В основі реалізації будь-якої політичної кампанії лежить власне комунікативна стратегія, тобто комплекс певних мовленнєвих дій, спрямованих на досягнення комунікативної мети [3, 200].

Виборча кампанія Дональда Трампа 2016-го року ґрунтувалася на конфронтаційній комунікативній стратегії, направленій проти партнера/опонента по комунікації. Вона зорієнтована на те, щоб активно та самостійно домагатися власних цілей та інтересів, не звертаючи уваги на інтереси партнера, що бере участь у конфлікті, і демонструє прагнення одного з учасників спілкування взяти перевагу, самоствердитися, нав'язати своє бачення і рішення проблеми, не прагнучи до спільних дій. Проаналізувавши комунікативну поведінку Дональда Трампа, стає зрозуміло, що він свідомо використовує неполіткоректні висловлювання та особисті образи як тактику ведення політичної кампанії, спрямованої на певну групу виборців. Отже, однією з тактик реалізації виборчої стратегії Дональда Трампа є тактика гендерної конфронтації, яка реалізується негативними висловлюваннями, заснованими на стереотипних уявленнях жіночих ролей у суспільстві та протиставлення їх лідерським, чоловічим. Наприклад, неполіткоректне висловлювання на адресу Карлі Фіоріні – американського політика і ще однієї кандидатки на посаду президента США від республіканців:

Look at that face. Would anybody vote for that? Can you imagine that, the face of our next president?! I mean, she's a woman, and I'm not s'posedta say bad things, but really, folks, come on. Are we serious? [10].

Дональд Трамп максимально скорочує свою соціальну дистанцію з адресатами цього висловлювання, застосовуючи низку інтимізуючих прийомів – імператив *look, come on*; риторичні запитання *Would anybody vote for that? Can you imagine that? Are we serious?*; особові займенники та звертання *you, our, we, folks*. У такий спосіб політик створює ефект близькості, солідарності з аудиторією; виникає ілюзія того, що потенційні виборці розділяють його подальшу неполіткоректну та негативну оцінку зовнішності пані Фіоріні – *Can you imagine that, the face of our next president?! I mean, she's a woman, and I'm not s'posedta say bad things, but really, folks, come on*. Із прикладу стає очевидним факт зумисного порушення Дональдом Трампом норм політичної коректності – *she's a woman, and I'm not s'posedta say bad things*, що доводить його свідоме застосування тактики гендерної конфронтації.

A person who is flat-chested is very hard to be a 10 [5].

Flat-chested (пласкогруда) використовується Трампом у цьому прикладі як один із критеріїв привабливої зовнішності жінки, а *10* – так звана шкала оцінювання зовнішності людини, яка, на думку політика, не може мати найвищий бал, якщо жінка не має пишних форм. Зважаючи на моральні й етичні норми, встановлені сучасним суспільством, таке оцінювання зовнішніх і особистісних якостей людини є неприйнятним, до того ж це суперечить нормам політкоректності. Водночас Трамп використовує іменник *person* замість *woman*, тим самим приховуючи гендерний аспект образи, хоча навряд чи розмір грудей стосується шкали оцінювання зовнішності чоловіків.

Приклад, у якому Дональд Трамп оцінює зовнішність акторки та згадує політичну коректність, є мало не енциклопедичним зразком іронії:

While Bette Midler is an extremely unattractive woman, I refuse to say that because I always insist on being politically correct [7].

Учергове звертаючись до зовнішності як провідної оцінної характеристики гендерного стереотипу жінки, політик зображує її як *extremely unattractive woman*, заявляє про це, а потім іронізує, що так про жінку не скаже, бо це не політкоректно – *I refuse to say that because I always insist on being politically correct*.

У наступному прикладі Дональд Трамп знову висловлює свої суб'єктивні судження, що суперечать усім нормам політичної коректності:

Ariana Huffington is unattractive, both inside and out. I fully understand why her former husband left her for a man – he made a good decision [6].

Політик підкреслює, що непривабливість має місце не тільки в зовнішності жінки, а й у її особистісних якостях. До того ж, Трамп утручається в особисте життя конкурентки, аналізуючи її сімейний стан, іронізуючи щодо розлучення та подальшого вибору її чоловіка – *I fully understand why her former husband left her for a man – he made a good decision*.

Аналогічне іронічне та неполіткоректне висловлювання читаємо в наступному прикладі, що стосується уже його головної конкурентки на виборах 2016 р. – Гіларі Клінтон:

If Hillary Clinton can't satisfy her husband what makes her think she can satisfy America? [4].

Очевидно, що політик посилається на всесвітньовідомий сексуально-політичний скандал за участю чоловіка Гіларі – Біла Клінтона та працівниці Білого Дому – Моніки Левінскі. На відміну від більшості політиків, головною стратегією яких є переконати виборців у своїх перевагах, одна з тактик Дональда Трампа – висвітлити своїх конкурентів із поганого боку. Для цього політик використовує вербальні обрбзи, не пов'язані з рисами, що складають політичну особистість. Крім того, в цьому висловлюванні кандидат використовує один із ефективних стилістичних прийомів – іронічне риторичне питання – *If Hillary Clinton can't satisfy her husband what makes her think she can satisfy America?* – Якщо вона не може задовольнити свого чоловіка (чит. – виконати одну із головних гендерно-стереотипних ролей), то як вона може задовольнити Америку (чит. – виконати значно складнішу суспільну функцію).

В іншому прикладі кандидат демонструє свій погляд на стереотипний розподіл гендерних ролей у сім'ї, яке теж дещо суперечить нормам сучасної моралі. В інтерв'ю з американським ведучим Говардом Стерном на запитання, чи хотів би він мати ще дітей, Трамп відповів, що хотів би, адже для їх виховання він не робитиме нічого – виховувати дітей так чи інакше буде вона:

I like kids. I mean, I won't do anything to take care of them; I'll supply funds, and she'll take care of the kids [9].

Цим висловлюванням політик обурих жіночу половину населення США та викликав неабиякий скандал. Можна також припустити, що словом *she* політик називає не лише свою дружину, а жінок загалом, і у такий спосіб натякає своїй найголовнішій конкурентці Гіларі Клінтон, що жіноче покликання – виховувати дітей, чоловіче ж завдання – забезпечувати добробут і керувати країною.

Розглянемо також приклад із книги «Шлях до успіху», автором якої є Дональд Трамп. В одному з висловлювань політик використовує порівняння жінки із будівлею та витвором мистецтва:

Beauty and elegance, whether in a woman, a building, or a work of art, is not just superficial or something pretty to see [11].

Таке порівняння навряд чи розцінимо як прояв шанобливого ставлення до жіночої краси, радше жінку, на думку автора, можна оцінити як один із матеріальних об'єктів. Наступний приклад тільки підтверджує таке припущення:

I really understand beauty. And I will tell you, she's not – I do own Miss Universe. I do own Miss USA. I mean I own a lot of different things. I do understand beauty, and she's not [8].

Перша частина висловлювання – *I really understand beauty* – показує, що мовець вважає себе знавцем краси. Він підкріплює свої слова фразою, що скорочує соціальну дистанцію з аудиторією та імітує дружню, неформальну розмову – *and i will tell you, she's not*, змушуючи слухача підсвідомо погоджуватись, адже далі у висловлюванні містяться аргументи – *I do own Miss Universe. I do own Miss USA*. Дієслово *to own*, яке Дональд Трамп використовує щодо

себе, говорячи про красу й жінок, доводить ставлення політика до жінки як до матеріального об'єкта, предмета власності. Фраза *I mean I own a lot of different things* знову ж таки натякає на порівняння жінки з матеріальним об'єктом, реччю. Стилистичний прийом репетиції, повтор першої частини висловлювання – *I do understand beauty, and she's not* додатково привертає й акцентує увагу слухача на обізнаності політика та зовнішній непривабливості жінки-лідера, його умовної опонентки, навіть якщо йдеться не про політика, а про Анджеліну Джолі.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Виборча кампанія переможця президентських виборів США 2016 р. Дональда Трампа ґрунтувалася на конфронтаційній комунікативній стратегії. Всупереч усталеним нормам політичної коректності, Дональд Трамп у своїх промовах неодноразово звертався до гендерних, расових, релігійних образ і своїх політичних опонентів, і численних суспільних груп. Попри те, що в сучасному демократичному політичному дискурсі політик традиційно виступає майже гендерно-нейтральною особистістю, здатною зрозуміти потреби обох статей, Дональд Трамп постійно протиставляє стереотипні гендерні ролі жінки (дружини, матері, красуні) та чоловіка (сильного, мисливця, лідера), реалізуючи у такий спосіб тактику гендерної конфронтації. Зважаючи на те, що його головним опонентом була жінка, Гіллари Клінтон, таку мовленнєву поведінку вважаємо направленою й усвідомленою, підтвердження цього – чимало прикладів серед зібраного емпіричного матеріалу.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у дослідженні решти конфронтаційних тактик комунікативної стратегії Дональда Трампа у виборчій кампанії 2016 р. Цікавим видається й аналіз ідіостилію політика та його ймовірні зміни після зайняття поста Президента США.

Джерела та література

1. Andrews E. Cultural Sensitivity and Political Correctness: The Linguistic Problem of Naming / Edna Andrews // *American Speech*. – 1996. – Vol. 71, no. 4. – P. 389–404.
2. Coates J. *Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language* / Jennifer Coates. – 3 edition. – Harlow, England : Routledge, 2004. – 264 p.
3. Mauser G. *Political Marketing. An Approach to Campaign Strategy* / Gary A. Mauser. – N.Y. : Greenwood Pub Group, 1983. – 304 p.

Джерела ілюстративного матеріалу

4. Claim that Hillary Clinton 'can't satisfy her husband' winds up on Donald Trump's Twitter account after staffer retweets it [Electronic resource] / by David Martosko // Mail Online. – 2015. – 18 April. – Access mode : <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3043861/Claim-Hillary-Clinton-t-satisfy-husband-winds-Donald-Trump-s-Twitter-account-staffer-retweets-it.html>.
5. Did Donald Trump really say those things? [Electronic resource] / by Glenn Kessler // The Washington Post. 2016. – July 25. – Access mode : https://www.washingtonpost.com/news/fact-checker/wp/2016/07/25/did-donald-trump-really-say-those-things/?utm_term=.3f8efcc367d9
6. Donald J. Trump [Electronic resource] // Twitter. – 2012. – Aug 28. – Access mode : <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/240462265680289792>
7. Donald J. Trump [Electronic resource] // Twitter. – 2012. – Oct 28. – Access mode : <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/262584296081068033>
8. Donald Trump On Angelina Jolie: 'She's Not Beauty' // Access Hollywood. – 2007. – Oct 18. – Access mode : <https://www.accesshollywood.com/articles/donald-trump-on-angelina-jolie-shes-not-beauty-61181/>
9. Donald Trump's Trail of Comments About Women [Electronic resource] / by Alan Rappeportmarch // The New York Times. – 2016. – March 25. – Access mode : https://www.nytimes.com/2016/03/26/us/politics/donald-trump-women.html?_r=0
10. Trump Seriously: On the Trail With the GOP's Tough Guy [Electronic resource] / by Paul Solotaroff // Rolling Stone. – 2015. – September 9. – Access mode : <http://www.rollingstone.com/politics/news/trump-seriously-20150909?page=13>.
11. 18 Real Things Donald Trump Has Actually Said About Women [Electronic resource] / by Nina Bahadur // The Huffington Post. – 2016. – Oct 10. – Access mode : http://www.huffingtonpost.com/entry/18-real-things-donald-trump-has-said-about-women_us_55d356a8e4b07adccb442023.

References

1. Andrews, Edna. 1996. "Cultural Sensitivity and Political Correctness: The Linguistic Problem of Naming". *American Speech*, 71 (4): 389–404.
2. Coates, Jennifer. 2004. *Women, Men and Language: A Sociolinguistic Account of Gender Differences in Language*. Harlow, England: Routledge.
3. Mauser, Gary A. 1983. *Political Marketing. An Approach to Campaign Strategy*. N.Y.: Greenwood Pub Group.
4. Martosko, David. 2015. "Claim that Hillary Clinton 'can't satisfy her husband' winds up on Donald Trump's Twitter account after staffer retweets it". *Mail Online*. <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3043861/Claim-Hillary-Clinton-t-satisfy-husband-winds-Donald-Trump-s-Twitter-account-staffer-retweets-it.html>.
5. Kessler, Glenn. 2016. "Did Donald Trump really say those things?" *Washington Post*. https://www.washingtonpost.com/news/fact-checker/wp/2016/07/25/did-donald-trump-really-say-those-things/?utm_term=.3f8efcc367d9
6. Twitter. 2012. Donald J. Trump. <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/240462265680289792>
7. Twitter. 2012. Donald J. Trump. <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/262584296081068033>
8. Access Hollywood. 2007. Donald Trump On Angelina Jolie: 'She's Not Beauty'. <https://www.accesshollywood.com/articles/donald-trump-on-angelina-jolie-shes-not-beauty-61181/>
9. Rappeportmarch, Alan. 2016. "Donald Trump's Trail of Comments About Women". *The New York Times*. https://www.nytimes.com/2016/03/26/us/politics/donald-trump-women.html?_r=0
10. Solotaroff, Paul. 2015. "Trump Seriously: On the Trail With the GOP's Tough Guy". *Rolling Stone*. <http://www.rollingstone.com/politics/news/trump-seriously-20150909?page=13>.
11. Bahadur, Nina. 2016. "18 Real Things Donald Trump Has Actually Said About Women". *The Huffington Post*. http://www.huffingtonpost.com/entry/18-real-things-donald-trump-has-said-aboutwomen_us_55d356a8e4b07addcb442023.

Данильчук Анна. Тактика гендерной конфронтации в коммуникативной стратегии Дональда Трампа (на материалах избирательной кампании 2016 г.). Проанализирована ведущая коммуникативная стратегия избирательной кампании победителя президентских выборов США 2016 года Дональда Трампа и определено ее как конфронтационную. На основе собранного эмпирического материала установлено, что политик часто и сознательно нарушал нормы политической корректности путем гендерной конфронтации, ведь его главный соперник – женщина, Хиллари Клинтон. Продемонстрированы примеры нарушения норм политической корректности за гендерным принципом и рассмотрено видение женщины и ее роли в обществе как политика. Установлено, что Дональд Трамп в своих политических речах опирается на три стереотипные гендерные роли женщины – красавица, жена / мать и материальный объект, что противоречит всем нормам политической корректности и гендерно-нейтральным принципам ведения политической коммуникации в современных демократических странах. Тактика гендерной конфронтации реализуется в речах Дональда Трампа с помощью средств субъективной модальности и оценки, стилистических приемов иронии и риторических вопросов. Также подтверждено, что политику свойственен неформальный стиль коммуникации и постоянное сокращение социальной дистанции с аудиторией.

Ключевые слова: политический дискурс, конфронтационная стратегия, политическая корректность, гендер.

Danylchuk Anna. The Tactics of Gender Confrontation in Donald Trump's Communicative Strategy (on the 2016 Election Campaign Materials). The main purpose of the research is to define the key communicative strategy of the 2016 presidential election campaign winner Donald Trump and analyze its gender confrontation tactics. Based on the collected empirical material it was proved that the politician often consciously breaks the norms of political correctness. The fact that his main opponent is a woman, Hillary Clinton, might be one of the core reasons for the gender confrontation present in his political speeches. The article shows the examples of the political correctness norms violations based on the gender principle and analyzes the politician's vision of a woman and her role in the society. The research proves that in his speeches Donald Trump reveals three main female stereotypical roles – a beauty, a wife / mother and a material object. All these contradicts both, the norms of political correctness and gender-neutral principles of political communication in modern democratic countries. The tactics of gender confrontation in Donald Trump's speeches is realized via means of subjective modality and evaluation, stylistic devices such as irony and rhetorical questions. According to the research, the politician prefers informal communicative style and constant shortening of the social distance with the audience.

Key words: political discourse, confrontation strategy, political correctness, gender.